

УДК 336.71(477)

DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2022-4-13>

Наталія Степанівна ОСТРОВСЬКА,

доктор економічних наук, професор,

кафедра фінансів і кредиту,

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-7259-7403>

Ірина Анатоліївна КОСАЧ,

доктор економічних наук, професор,

кафедра публічного управління та менеджменту організацій,

Національний університет

«Чернігівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1730-7140>

ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА ОСНОВІ СУЧАСНИХ ПРИНЦИПІВ РЕГУЛЯТОРА

У статті доведено, що на сучасному етапі розвитку банківського сектора необхідно застосовувати удосконалений підхід щодо контролю за банківськими установами, який базується на принципах ефективного банківського нагляду. Проведене дослідження дало змогу виявити проблематику формування ефективного банківського нагляду, яка комплексно характеризує його сутність. Визначено, що в теперішній час, під час активного впровадження сучасних технологій в банківську діяльність, аналіз досліджень проведений світовими аналітиками довів, що в основному є проблеми з мобільними додатками або їх завантаженням. Така ситуація має бути виправлена, доступність і простота таких функції має приваблювати клієнтів, а для банківського сектора – це черговий виклик. Важливим напрямом є моменти ідентифікації клієнтів та дотримання всіх правил фінансового моніторингу. В момент впровадження нових технологій потрібно дотримуватись правової бази і це є ключовим моментом для українських банків, а наступний момент – введення нових технологій, який є дороговартісним процесом та потребує інвестицій.

Ключові слова: банківське регулювання, банківський нагляд, Національний банк України, банківська система, стабільність банківського сектора.

Natalia OSTROVSKA

D.Sc. in Economics, Professor,
Department of Finance and Credit,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Irina KOSACH

D.Sc. in Economics, Professor,
Department of Public Administration
and Organizations' Management,
Chernihiv Polytechnic National University

PROBLEMS OF THE FORMATION OF THE BANKING SYSTEM BASED ON MODERN PRINCIPLES OF THE REGULATOR

The article proves that at the current stage of development of the banking sector, it is necessary to apply an improved approach to the control of banking institutions, which is based on the principles of effective banking supervision. The conducted research made it possible to identify the problems of the formation of effective banking supervision, which comprehensively characterizes its essence. It has been determined that currently, the analysis of research conducted by global analysts has proven that there are mainly problems with mobile applications or their download. This situation should be corrected, the availability and simplicity of such functions should attract customers, and for the banking sector it is another challenge. An important direction is the identification of clients and compliance with all rules of financial monitoring. At the time of introduction of new technologies, it is necessary to comply with the legal framework and this is a key moment for Ukrainian banks, and the next moment - the introduction of new technologies is an expensive process that requires investments.

Keywords: banking regulation, banking supervision, National Bank of Ukraine, banking system, banking sector stability.

Постановка проблеми. Національний банк України є регулятором та керівним органом банківської системи України, а також агентом уряду щодо виконання його зобов'язань. Оскільки банківська система є невід'ємною частиною економіки, то і

завдання, які стоять перед нею, мають загальнодержавні значення і спільні цілі. Центральний банк являє собою перший рівень банківської системи і регулює роботу другого рівня системи в цілому. Цілий ряд функцій, якими наділений Нацбанк, визначений банківським законодавством, та іншими законодавчими актами України. А ще він відповідає за формування монетарної політики держави.

Діяльність другого рівня банківської системи – це банки, які працюють як основний об'єкт грошово-кредитної діяльності в державі. Банківська система в цілому та зокрема комерційні банки мають на меті сприяти розвитку економіки при цьому залучаючи грошові кошти на депозитні рахунки та ефективно їх акумулюючи в кредитні ресурси для кредитування національної економіки. Враховуючи те що метою такої діяльності є зацікавлення банків в економічній вигоді, регулятор має таку діяльність спрямовувати на розвиток економіки.

Різні обставини, кризи, пандемія, війна та інші непередбачувані ситуації призводять до не оправданих ризиків. Вони завжди присутні в різного виду економіках не зважаючи на їх потужність і як наслідок – збитки і втрати. Зменшити негативні явища, мінімізувати спад економіки, потрібно невідкладно. Для цього НБУ має всі повноваження вчасно і ефективно реагувати на девальвацію національної грошової одиниці, інфляцію, очікування зниження ВВП, спад виробництва, золотовалютний запас та інші економічні показники, які є важливими при формуванні макроекономічної політики та впливають, на роботу банків і економіки в цілому. Фінансові ризики є значними вони впливають на макроекономічні процеси в світі, а відповідно на роботу всіх банів, незалежно від їх спроможності. Банківська система сьогодення має мати підтримку і довіру не тільки населення, а і світової спільноти, пміжнародних фінансових організацій. Цей процес має бути сучасний з новими напрямками та технологіями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні науковцями активно досліджуються питання формування банківської системи. До їх числа належать В. Коваленко [1], О. Мінць [3], Б. Самородов [5], В. Вовк [7], М. Зверяков [8] та ін. Зокрема, проблематику роботи регулятора порушували у своїх наукових працях Р. Лавров [9], В. Маргасова [10] та О. Попело [11].

Виділення невіршених частин загальної проблеми.

Недовіра до банківської системи, що мала місце в Україні за останні роки, дещо зменшилась. Сьогодні готовність до отримання кредитів на порядок вища за попередні роки, але недоступність гривневих ресурсів заключається в їх ціні, а це негативно впливає і на банківську систему і на економіку в цілому. Якщо українська банківська система має намір виходу на світовий та європейський рівень, то регулятор має використати нові підходи. Фінансова нестабільність, розбалансування макроекономічних показників, відсутність перспективи зниження інфляції, не здатна повернути довіру населення до вітчизняної банківської системи. Високий рівень узгодженості та співпраці банків обох рівнів здатний відновити таку довіру і дії Національного банку України в даному аспекті мають неабияке значення. Одночасно з своїми функціями НБУ має постійно запроваджувати європейської системи роботи – це і нагляд і боротьба з ризиками. Питання вдосконалення банківської системи та цілий ряд інших, є основною метою роботи регулятора щодо вступу України до Євросоюзу, що і обумовлює необхідність та актуальність даного дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є теоретичне визначення проблематики формування банківської системи на основі сучасних принципів регулятора.

Виклад основного матеріалу. Банківська система України на чолі з Національним банком є регулятором фінансової та економічної діяльності країни. Банківська система чутлива до будь-якої зміни як зовнішньої так і внутрішньої. Якщо зміни які є в Україні позитивні, тобто зростають макроекономічні показники та соціальний рівень життя населення, то відповідно банківська система реагує позитивно і НБУ приймає низку нововведень щодо своїх інструментів впливу на економіку. Ця реакція відображається на роботі всіх комерційних банків та їх клієнтів. Таким же чином може відобразитись і негативний вплив якщо банкрутує один банк, це стає загрозою для інших, а відповідно і клієнтів банку. Якщо регулятор заслужив довіру і вся банківська система тісно співпрацює з ним, це говорить про позитивну його діяльність. Нацбанк має певні методи впливу на роботу банківської системи, а також регулює інструменти грошово-кредитної, валютної політики.

Криза, яка торкнулася банківської системи та економіки в цілому, є проблематикою Національного банку України. Він несе

відповідальність за фактори стійкості вітчизняної банківської системи та фінансового ринку в цілому. Відповідальність за макроекономічні та фінансові показники має бути високою, а ще зовнішня співпраця, яка стосується і українського товарного експорту і зовнішніх запозичень, особливо під час епідемії та війни.

Національний банк України має всі повноваження щодо регулювання та контролю банківської системи. Виходячи з цього він видає постанови, рекомендації, положення щодо роботи банків другого рівня, а також регулює монетарну політику. В цьому і визначається регулятивна функція Національного банку України. Центральний банк змушений лобювати інтереси як банківської системи, так і економіки в цілому. Враховуючи наміри України приєднатись до європейського товариства, регулятор має сприяти прийняттю змін до законів діючих, та готувати концепції нових, які будуть регламентувати роботу банків в період переходу до євроінтеграції. Українська банківська система має бути євроінтегрованою.

Крім співпраці з комерційними банками, Національний банк України виконує свою основну функцію забезпечення стабільності національної грошової одиниці. Регулювання монетарної політики, монопольна функція регулятора або емісія грошей та інші функції, які проводить Нацбанк, забезпечуючи безперебійну роботу банківської системи. Науково-економічні питання роботи банківського сектора, підлягають дослідженню вчених всіх країн світу, в тому числі і України. Високорозвинуті країни Європейського Союзу прийшли до висновку, що центральні банки країн які розвиваються мають бути провідними в економіці та нарощувати фінансовий потенціал. Натомість банківська система України має ще підняти на певний щабель оскільки її вихід на європейський рівень затримується, це пов'язане з певними об'єктивними причинами. Оскільки Нацбанк є першим рівнем банківської системи він не просто центральний банк країни, але й регулятор банківської системи та й економіки в цілому. Робота регулятора, його функції, завжди відповідають рівню розвитку країни її економічного та фінансового розвитку. Нацбанк і банківська система в цілому, не можуть існувати окремо без економічного та соціального розвитку країни, а тому концепція розвитку країни має бути пов'язана з роботою даної галузі. Всі країни світу формують

свою економіку на основі розвиненої банківської системи, така співпраця є обов'язковою і не може різнитися концепціями.

Сьогодні контрольні дії Нацбанку, спрямовані не тільки на контроль за роботою банківської системи, а й забезпечують роботу банківської системи в цілому. Забезпечити довіру до банків, тісно співпрацювати з кредиторами, позичальниками, інвесторами – є цілєю регулятором. В даний час, коли економіка переживає кризову ситуацію, під егідою Національного банку України, перебувають всі посередники фінансового ринку. Не тільки банки, а і всі решта фінансові посередники, мають дотримуватись нормативних, законодавчих актів.

В Національному банку має бути чітка мета, яку регулятор повинен втілити і забезпечити стабільність в банківській системі та економіці в цілому. Законодавча база і нормативні акти Національного банку України актуальні для всіх банків, філій та відділень на території держави, а також за її межами, ці акти характерні і для роботи іноземних банків на території України. Нацбанк здійснює надані йому функції, в межах певних повноважень, вони регулюються законодавством та відповідають сьогodнішнім вимогам. Національний банк не може бути заангажованим, відповідати політичним вимогам влади та бути системним банком. При цьому він змушений виконувати свої функції та вимоги органів влади і при цьому дотримуватись політичної незалежності. Регулятор наголошує комерційним банкам про недопущення порушень банківського законодавства, виконання економічних нормативів, прозору роботу власників банків, мінімізацію ризиків, все це може підірвати довіру до національних банків. Такі крайні міри призведуть до розірвання депозитних угод, а далі банкрутство банку.

Якщо розглядати роботу регулятора під час попередніх криз, то можна зробити висновок, що нинішню кризу український фінансовий ринок та український експорт у 2020 році показав свою достатню стійкість і готовність до кризи, яка ще не завершилась. На це вплинула низка зовнішніх та внутрішніх факторів. Зокрема, змінилась кон'юктура ринку, вимоги щодо структури експорту, акцент в епідеміологічний період перейшов на продовольчі товари, а такий попит є стійким незважаючи на кризу. Значущу роль також має фактор зміни вектора ділових та торговельних відносин з різними країнами світу, це вплинуло на торговельний баланс. Змінились торговельні протистояння

Китаю з США. В 2019 році торгівельний баланс з Китаєм уперше за всю історію співпраці з Україною, зайняв друге місце після Європейських країн. Таке торгівельне партнерство України залишалася пріоритетним і у 2020 році. Якщо економіка Китаю досить швидко оговталась під час коронакризи, то українській економіці ще треба пройти цей шлях. Але вітчизнянні експортери вчасно відреагували на такий попит на ринку, переорієнтувавшись з поставками на китайський ринок, а це дало змогу компенсувати зниження попиту на інших зовнішніх ринках. Така ситуація була відмічена експертами Нацбанку при розгляді платіжного балансу, але залишилось відкритим питання стійкості українського експорту. Для його конкурентоспроможності на світових ринках, необхідно підвищувати фінансування високотехнологічних, зокрема шляхом зб процесів, нових технологій. Крім цього є ще цілий ряд фінансових питань та макроекономічних показників, які є компетенцією регулятора.

Національний банк України враховує також і стан економіки, фінансового ринку та здійснює попереджувальні заходи враховуючи епідеміологічний стан. Результати перевірок щодо запобігання та легалізації доходів, які одержані злочинним шляхом, а ще фінансування тероризму на території України та за її межами, до цього списку можна віднести фінансування та розповсюдження зброї масового враження. Всі комерційні банки за аналогічний період дотримувались вимог валютного законодавства. Тому НБУ не застосовував до комерційних банків та небанківських фінансових установ, які в цьому році працюють під керівництвом регулятора, заходів впливу [2].

Національний банк України разом з Міністерством цифрової трансформації працюють над спільним проектом діджиталізації або цифровізації банківської системи в цілому та кожної фінансової установи зокрема. Результатом такої співпраці мають стати доступні клієнтам онлайн-послуги світового рівня, вони відкривають можливість інтернетбанкінгу для всіх клієнтів і дадуть шанс українській банківській системі досягнути світового рівня розвитку. Ще в жовтні 2020 року міністерство цифрової трансформації України та Національний банк України спільно презентували підсумки дії такого проекту за короткий термін роботи. Нові онлайн-послуги полегшують роботу працівників банківських установ та клієнтів банків [4]. Такі проекти і надалі мають удоско-

налюватись тобто відбуватиметься повна цифровізація не тільки банківської системи, а й фінансової. «Цифрова держава – це коли не потрібно стояти в чергах, бігаючи по кабінетах за довідками, робити копії документів, витратити час, терпіти стрес. Це коли ти можеш все оформити в будь-якому місці з телефону або комп'ютера. Відтепер клієнтам банків, які мають електронний паспорт у застосунку Дія, більше не потрібні паперові документи для підтвердження своєї особистості в банківському відділенні» – зазначили в Нацбанку.

Спільна команда Мінцифри та Нацбанку одні з перших у світовому фінансовому просторі ввели послугу передачі (або шерингу) документів. Цифрові документи можна використовувати у всіх фінансових установах та банках зокрема. Така передача або шеринг має на меті використання електронних паспортів та застосування додатку «Дія». Дія – це сучасна послуга, яка дозволяє клієнтам банку ідентифікувати особистість свою відразу у банку і надавати свої документи у новому цифровому форматі. Таким чином сьогодні можна відкрити банківський рахунок, чи зробити іншу послугу навіть не виходячи з дому. Такі послуги можна використовувати і на онлайн-ресурсах будь-якого банку, так і у відділенні банку звичайному. Всі дані можна використовувати з мобільного застосунку чи сайту. Так на телефоні клієнта автоматично будуть генеруватися коди доступу (QR-код та штрихкод), а банк їх зможе зчитати. Потім клієнт має підтвердити дозвіл на передачу власних даних з додатку «Дія» і після цього банк може надавати клієнту послуги, які йому необхідні.

Голова Нацбанку України підтвердив значимість такого проєкту: «НБУ розуміє важливість та необхідність впровадження цифрових рішень у банківській системі. Це робить фінансові послуги простішими, комфортнішими та доступнішими. Ми спільно працюємо, щоб ініціативи Мінцифри не мали перепон для впровадження та могли безперешкодно й ефективно функціонувати у фінансовому секторі».

Сьогодні більше 25 мільйонів громадян України можуть використовувати діджиталізацію банків з допомогою смартфонів та цифрових документів.

Загальні дані про кількість клієнтів дистанційного обслуговування, електронних платіжних засобів та платіжних пристроїв представлено у табл. 1 [4].

Таблиця 1. Аналіз показників кількості клієнтів дистанційного обслуговування, електронних платіжних засобів та платіжних пристроїв в Україні

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення звітного періоду (+,-) до	
				2019 року	2020 року
Учасники карткових платіжних систем, шт.	73	70	67	-6	-3
Держателі електронних платіжних засобів, тис. осіб	42304	46576	65291	22987	18715
Електронні платіжні засоби, термін дії яких не закінчився (в обігу), тис. шт.	59390	68881	103633	44243	34752
Електронні платіжні засоби, за якими протягом звітного періоду була здійснена хоча б одна видаткова транзакція, тис. шт.	36949	42158	42790	5841	632
Банківські пристрої самообслуговування, шт.	36585	35930	28023	-8562	-7907
Платіжні термінали, шт.	297266	350213	341320	44054	-8893
Кількість пунктів продажу товарів/наданих послуг, одиниць	208661	240228	273226	64565	32998

Ще в четвертому кварталі 2020 року така робота була запро- довжена, оскільки послуга шеренгу щодо цифрових документів до- ступна ще далеко не у всіх банках, лідером є ПриватБанк, Монобанк та А-Банк. В 2021 році ще більше 30 банків перейшли у новий формат роботи щодо взаємодії з клієнтами. Для таких дій команда впрова- дження цифрових технологій підготувала всі необхідні документи, як технічні так і фінансові. Готовий також опис та підтримка під час налаштувань такої роботи, проводиться тестування. Всі банки мо- жуть запровадити у себе таку систему, для цього банку достатньо 72 години і шеренг буде запущено. Це питання стосується власників та засновників банків, вони мають виділити кошти на такі послуги. Щодо роботи державних банків, поки питання відкрите, регулятор

вводить такі дії рекомендаційними методами. Хоч фінансова система та взаємодія з світовими банками вимагає термінового запровадження нових технологій. Регулятор закликав усі українські банківські установи застосовувати та підтримувати цифровізацію країни. Можливість приєднання до системи Міністерства цифрової трансформації є у всіх фінансових структурах країни, але затримка пов'язана з кризою. Шеринг дасть можливість банкам оптимізувати свої процеси, а також скоротити всі лишні бюрократичні процедури. Запровадження сучасних послуг дасть можливість не втрачати клієнтів та підвищити конкурентоспроможність на фінансовому ринку. Сьогодні важливо під час пандемії мінімізувати соціальні контакти клієнтів, а це можна забезпечити методом впровадження онлайн-послуг. У подальшому Нацбанк та Мінцифри планують провести діджиталізацію не тільки в банківській системі, а й в інших фінансових установах: страхових компаніях, кредитних спілках та компаніях що надають фінансові послуги тощо.

ПриватБанк має 25 млн клієнтів-фізичних осіб та 1974 відділення по всій країні, шерінг введений у всіх відділеннях банку в Україні. Монобанк ще не може похвалитись такими досягненнями, вони значно скромніші. Він має вже цілий ряд клієнтів, які скористалися шерінгом. В банку є 2,8 млн клієнтів. За цей час вже є 3796 заявок на цифрову реєстрацію, використовуючи документи в додатку «Дія». З них активних клієнтів тільки 491, вони мають віртуальний рахунок або картку в точці видачі. Натомість менше 20 хвилин потрібно для відкриття рахунку в А-Банку використовуючи е-документи в додатку. Банк має 3 млн клієнтів та 455 точок входу: 230 відділень по всій країні, 225 точок РІП в інших точках торгівлі. Запущений шерінг у всіх відділеннях банку.

Цифровий банкінг має бути запроваджений у всій банківській системі і це вочевидь. Населення України все частіше почало згадувати про можливості дистанційної роботи з банківськими установами під час пандемії. Реальні електронні платежі, електронні підписи та ще цілий ряд електронних послуг – звичне явище в банківській системі України [6]. Сьогодення вимагає йти далі, але такі впровадження та зміни потребують значних зусиль з боку менеджерів, власників банків, та держави зокрема. Постійна зміна технологій передбачає команду фахівців, які мають розробляти нові технології та впровадження. Їх професійна компетенція вимагає вкладання значних коштів. Ще однією пересторогою має бути банківська без-

пека, кібербезпека та правова база. Регулятор повинен нести відповідальність за дії і робити можливими введення світових новацій в банківську систему України. Можливо прийняття нового закону про банки і банківську діяльність, дасть можливість врахувати роботу платіжних сервісів та чітко визначити показники банківської таємниці.

Важливим аспектом в фінансовій сфері вважається кібербезпека, яка має забезпечити роботу і фінансових установ і клієнтів. Українські банки поступово вводять токенизацію. За допомогою цієї технології яка забезпечує електронні платежі методом шифрування даних, тобто інформація про картку клієнта замінена цифровими індикаторами або токенами. Ці цифри та букви ніби випадкові і не мають певної послідовності, а це не дає можливості працювати з ними шахраям. Введення даної системи дає можливість зробити безпечними платежі та фінансові операції банків і вивести їх на світовий рівень. Крім легкості і безпечності в користуванні, ця система безпечна і надійна. Починаючи з 2018 року клієнти можуть користуватись сервісом Google Pay, Apple Pay. Світова банківська система вже давно користується такими системами і вони показали успішний результат. Транзакції, які здійснюються в світовій банківській системі тільки за перший квартал 2021 року за даними системами перевищили 1,8 млрд раз. Токенизація постійно вдосконалюється з кількістю банків, що нею користуються зростає.

В теперішній час, аналіз досліджень проведений світовими аналітиками довів, що в основному є проблеми з мобільними додатками або їх завантаженням. Така ситуація має бути виправлена, доступність і простота таких функцій має приваблювати клієнтів, а для банківського сектора – це черговий виклик.

Кібербезпека в банках має запроваджувати нові методи боротьби з злочинцями особливо банкінгу в месенджерах. Витік особистої інформації та її використання з небанківською метою, носить загрозливий характер. Але експерти переконують, що розвиток нових технологій змушує розвивати безпеку їх використання.

Зважаючи на ситуацію в фінансовому середовищі банки і регулятор прагнуть змін і становлення держави, яка буде використовувати світові інноваційні рішення та розробляти власні. Є певні умови щодо законодавчої бази, регуляторних умов та адаптація до реального стану подій. Важливим напрямом є моменти ідентифікації клієнтів та дотримання всіх правил фінансового моніторингу. В момент

впровадження нових технологій потрібно дотримуватись правової бази і це є ключовим моментом для українських банків, а наступний момент – введення нових технологій це дороговартісний процес який потребує інвестицій. За останні кілька років українські технології значно зросли, таке зростання складає 28% за рік. Це вселяє оптимізм і дає надію, що банківський сектор та з рештою і вся фінансова система вийде на світовий рівень безпеки та технологій.

Висновки. Отже, враховуючи ситуацію на фінансовому ринку, сучасний стан банківської системи, роботу регулятора, можна зробити висновок, що зважаючи на ситуацію в фінансовому середовищі банки і регулятор прагнуть змін і становлення держави у повоєнний період, яка буде використовувати світові інноваційні рішення та розробляти власні. Є певні умови щодо законодавчої бази, регуляторних умов та адаптація до реального стану подій. Важливим напрямом є моменти ідентифікації клієнтів та дотримання всіх правил фінансового моніторингу. В момент впровадження нових технологій потрібно дотримуватись правової бази і це є ключовим моментом для українських банків, а наступний момент – введення нових технологій це дороговартісний процес який потребує інвестицій.

Перспективою подальших досліджень є впровадження нових технологій, при якому потрібно дотримуватись правової бази, яку регламентує регулятор, а також – введення нових технологій, що є дороговартісним процесом, який потребує інвестицій.

© **Островська Н.С., Косач І.А., 2022**

ЛІТЕРАТУРА

1. Kovalenko V.V., Bolgar T.M., Yevtushenko O.A., & Pestovska Z.S. Competitiveness of banks in the modern conditions of financial market development. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 2. № 29. P. 3-12.

2. Kosach I.A., Zhavoronok A.V., Fedyshyn M.F., & Abramova A.S. Role of commission receipts in formation of the revenue of the commercial bank. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 4 (31). P. 22-30.

3. Mints O., Marhasova V., Hlukha H., Kurok R., & Kolodizieva T. Analysis of the stability factors of Ukrainian banks during the 2014–2017 sys-

temic crisis using the Kohonen self-organizing neural networks. *Banks and Bank Systems*. 2019. 14(3). P. 86-98.

4. Офіційний сайт Національного банку України . URL: <http://www.bank.gov.ua>

5. Samorodov V.V., Azarenkova G.M., Golovko O.G., Miroshnik O.Yu., & Babenko M.V. Credit risk management in the bank's financial stability system. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 4 (31). P. 301-310.

6. Fedyshyn M.F., Abramova A.S., Zhavoronok A.V., Marych M.G. Management of competitiveness of the banking services. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 1 (28). P. 64-74.

7. Vovk V.Y., Zhezherun Y.V., & Kostohryz V.H. Bank lending to small and medium-sized enterprises: the experience of Ukraine and Poland. *The bulletin of the national academy of sciences of the Republic of Kazakhstan*. 2019. Volume 2 (378). P. 70-78.

8. Zveryakov M., Kovalenko V., Sheludko S. & Sarah E. FinTech sector and banking business: competition or symbiosis. *Economic Annals-XXI*. 2019. №175(1-2). P. 53-57.

9. Lavrov R., Beschastnyi V., Nikolenko L., Yousuf A., Kozlovskiy S., & Sadchikova I. Special aspects of the banking institutions rating: a case for Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2019. 14(3), P. 48-63.

10. Margasova V., Muravskiy O., Vodolazska O., Nakonechna H., Fedyshyn M. & Dovgan L. Commercial Banks as a Key Element in Regulating Cash Flows in the Business Environment. *International Journal of Recent Technology and Engineering*. 2019. Volume-8 Issue-4. P. 4537-4543.

11. Zhavoronok A., Popelo O., Shchur R., Ostrovska N., Kordzaia N. The role of digital technologies in the transformation of regional models of households' financial behavior in the conditions of the national innovative economy development. *Ingénierie des Systèmes d'Information*. 2022. Vol. 27. No. 4. P. 613-620.

REFERENCES

1. Kovalenko, V.V., Bolgar, T.M., Yevtushenko, O.A. & Pestovska, Z.S. (2019). Competitiveness of banks in the modern conditions of financial market development. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, Vol. 2. № 29. 3-12.

2. Kosach, I.A., Zhavoronok, A.V., Fedyshyn, M.F. & Abramova, A.S. (2019). Role of commission receipts in formation of the revenue of the

commercial bank. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol. 4 (31). P. 22-30.

3. Mints, O., Marhasova, V., Hlukha, H., Kurok, R., & Kolodizieva, T. (2019). Analysis of the stability factors of Ukrainian banks during the 2014–2017 systemic crisis using the Kohonen self-organizing neural networks. *Banks and Bank Systems*, 14(3), 86–98.

4. Oficijnyj sajt Nacionaljnogho banku Ukrajinjy [Official site of the National Bank of Ukraine]. *bank.gov.ua*. Retrived from <http://www.bank.gov.ua>

5. Samorodov, B.V., Azarenkova, G.M., Golovko, O.G., Miroshnik, O.Yu. & Babenko, M.V. (2019). Credit risk management in the bank's financial stability system. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol. 4 (31). P. 301-310.

6. Fedyshyn, M.F., Abramova, A.S., Zhavoronok, A.V., & Marych, M.G. (2019). Management of competitiveness of the banking services. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol. 1 (28). 64-74.

7. Vovk, V.Y., Zhezherun, Y.V., & Kostohryz, V.H. (2019). Bank lending to small and medium-sized enterprises: the experience of Ukraine and Poland. *The bulletin of the national academy of sciences of the Republic of Kazakhstan*, Volume 2 (378), 70-78.

8. Zveryakov, M., Kovalenko, V., Sheludko, S., & Sharah, E. (2019). Fin-Tech sector and banking business: competition or symbiosis? *Economic Annals-XXI*. 175(1-2). 53-57.

9. Lavrov, R., Beschastnyi, V., Nikolenko, L., Yousuf, A., Kozlovskiy, S., & Sadchikova, I. (2019). Special aspects of the banking institutions rating: a case for Ukraine. *Banks and Bank Systems*, 14(3), 48–63.

10. Margasova, V., Muravskiy, O., Vodolazska, O., Nakonechna, H., Fedyshyn, M., & Dovgan, L. (2019). Commercial Banks as a Key Element in Regulating Cash Flows in the Business Environment. *International Journal of Recent Technology and Engineering*, Volume-8 Issue-4, 4537-4543.

11. Popelo, O., Zhavoronok, A., Shchur, R., Ostrovska, N., Kordzaia, N. (2022). The role of digital technologies in the transformation of regional models of households' financial behavior in the conditions of the national innovative economy development. *Ingénierie des Systèmes d'Information*, 27(4), 613-620.

СТАТТЯ НАДІЙШЛА ДО РЕДАКЦІЇ 12.12.2022